

Про формування наукового середовища для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія

29 лютого 2023 р. на засіданні ради історичного факультету обговорювалось питання «Про формування наукового середовища для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія». Інформацію готувала комісія, від імені якої на засіданні ради доповідала д.іст.н., професор Священко Зінаїда Василівна.

Відповідно до Розпорядження № 12 в. о. декана історичного факультету від 20 лютого 2024 року комісією у складі:

Голова комісії: Священко Зінаїда Василівна, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та методик навчання;

Члени комісії: Тацієнко Наталія Леонідівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України; Фицик Ігор Дмитрович, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, було розглянуто питання «Про формування наукового середовища для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія».

Комісія прийшла до таких висновків.

На історичному факультеті Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини ОС «Доктор філософії» станом на 29.02.2023 р. здобуває 4 аспіранти і 1 здобувач.

I рік навчання – Яшин Владислав;

II рік навчання – Никитенко Вікторія;

III рік навчання – Терещук Антон та Максимчук Олена

IV рік навчання – Терпан Ірина (захист дисертації відбувся 20.02.2024 р.).

(В академічній відпустці перебувають Радчук А., Балабай А., Зелінський В., Герасименко М.)

Усі здобувачі ОС «Доктор філософії» навчаються на ОНП Історія та археологія. Гарант програми д. і. н., проф. Кузнець Т.В., ОНП акредитована до 2028 р.

Основною метою ОНП Історія та археологія є підготовка висококваліфікованих і конкурентноспроможних фахівців за спеціальністю 032 Історія та археологія для освітніх та наукових установ, які здатні самостійно вирішувати складні наукові та науково-практичні завдання у сфері гуманітарних наук, здійснювати інноваційну, педагогічно-організаційну та практичну діяльність на основі опанування теоретичними знаннями, методами історичних досліджень та іншими професійними компетентностями. Програма покликана забезпечити оволодіння здобувачами наукового ступеня методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження,

результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ОНП Історія та археологія складається з освітньої та наукової складової, які в однаковій мірі забезпечують підготовку здобувачів ОС «Доктор філософії» до дослідницької діяльності. Освітні компоненти ОНП формують низку компетентностей, необхідних для дослідницької діяльності. Вони формують науковий світогляд, розуміння закономірностей історичного процесу, поглиблюють знання про історичні джерела і формують навички опрацювання джерельної інформації, сприяють систематизації знань про інтелектуальну власність і формують культуру академічної доброчесності, сприяють удосконаленню проєктної та педагогічної діяльності. Інші навчальні дисципліни ОНП збалансовано продукують у здобувачів вищої освіти глибинні знання зі спеціальності, формують універсальні навички для проведення наукових досліджень.

Теми дисертацій здобувачів вищої освіти ОНП Історія та археологія формулюються у процесі консультацій з науковим керівником і є одним із сегментів поля його наукових інтересів. І. І. Кривошея досліджує історію польських аристократичних родин на українських теренах XVIII – поч. XX ст. і його аспіранти А. Радчук, А. Балабай, С. Терещук, В. Зелінський готують дисертації у межах цієї проблематики. З. В. Священко розробляє питання аграрної історії XIX – XX ст. і її аспіранти І. Терпан, В. Никитенко визначились зі своїми науковими інтересами у цій самій тематиці. Т. В. Кузнець досліджує історію Православної церкви в Україні, історію Київської єпархії XIX – поч. XX ст. і під її керівництвом О. Максимчук пише дисертацію про освіту духовенства. О. М. Скрипник досліджує проблеми європейської інтеграції та діяльність ООН і під її керівництвом аспірант М. Герасименко готує дисертацію про євроінтеграційну політику Республіки Молдова. Чучалін О.П. досліджує історію Київської єпархії кінця XVIII – початку XX століття. Тема дисертаційного дослідження Яшина Владислава пов'язана із науково-педагогічною та церковною діяльністю Архієпископа Василя (Богдашевського) (1887–1933 рр.).

Дотичність тем дисертацій аспірантів напрямам наукових досліджень наукових керівників обговорюються на етапі усних консультацій щодо кандидатури пропонованого керівника і контролюється кафедрами під час затвердження обґрунтувань тем.

В УДПУ імені Павла Тичини створено умови для апробації результатів наукових досліджень шляхом організації наукових заходів, що враховують наукові інтереси аспірантів, стажування, забезпечення академічної мобільності аспірантів. Забезпечення в межах ОНП Історія та археологія можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень аспірантів можливі через публікації матеріалів у науковому журналі «Уманська старовина»; через надання

можливості участі у роботі дослідницьких структур (лабораторії «Історичне краєзнавство Уманщини», «Соціовимір», лабораторія «Археологія Уманщини» імені Володимира Круця; через фінансове заохочення публікацій (Scopus, WoS), дострокових захистів дисертацій співробітниками університету; через преміювання за перемогу у конкурсі «Кращий молодий науковець»; через безкоштовний доступ до баз Scopus, WoS та ін.; а також через щосеместрові звіти, попередню експертизу дисертації. Результати апробації наукових досліджень здобувачів вищої освіти обговорюються під час щосеместрових звітів про виконання інд. планів опанування ОНП Історія та археологія

Науковими керівниками аспірантів є професори факультету, що є активними дослідниками. Результати їх наукової діяльності регулярно публікуються у вітчизняних та зарубіжних виданнях.

Здобувачі залучаються до наукових досліджень кафедральних тем: історії України «Історико-регіональні аспекти історії України» (державний реєстраційний номер 0116U004805); кафедра всесвітньої історії та методик навчання «Східна Європа з найдавніших часів і до сьогодення: економічні, суспільно-політичні та культурні процеси» (державний реєстраційний номер 0118U004023).

З результатами досліджень здобувачі виступають на наукових конференціях в інших закладах ВО та наукових інституціях. Упродовж навчання на ОНП Історія та археологія здобувачі доповідають про результати наукових досліджень на наукових конференціях, засіданнях «круглих столів», мають можливість публікації у науковому журналі «Уманська старовина». Позитивним вважається досвід спільних публікацій з науковими керівниками.

Відділ аспірантури та докторантури, кафедри історичного факультету, наукові керівники інформують аспірантів про наукові заходи в Україні і за кордоном. Аспіранти мають широкі можливості долучення до міжнародної академічної спільноти, чим і активно користуються.

І. І. Кривошея очолює Польський культурно-освітній центр, який інформує та організовує участь здобувачів у спільних українсько-польських наукових проектах, семінарах, конференціях, літніх та зимових школах, онлайн-лекторіях тощо.

Варто також відзначити, що на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини були створені спеціалізовані вчені ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю «Історія та археологія». Станом на сьогодні відбулося 5 захистів.

Наукові керівники аспірантів були членами разових спеціалізованих вчених рад у інших ЗВО. У цьому навчальному році це Кузнець Т.В. та Священко З.В.

Священко З.В. є членом постійно діючої спеціалізованої вченої ради Д 73.053.01 у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького.

Наукові керівники є членами редакційних колегій збірників наукових праць, які індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, а також збірників внесених до переліку наукових фахових видань України (Категорія Б), зарубіжних наукових видань.

Проф. Священко З.В. – член редакційної колегії збірника наукових праць «Східноєвропейський історичний вісник», внесеного до переліку наукових фахових видань України (Web of Science); член редакційної колегії збірника наукових праць «Український селянин», внесеного до переліку наукових фахових видань України (Категорія Б); член редакційної колегії наукового журналу «Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» внесеного до переліку наукових фахових видань України (Категорія Б).

Проф. Кривошея І.І. – член редколегії часопису «Емінак» (Миколаїв) – індексується в Scopus, WoS; член редколегії часопису «Echa Przeszłości» (Ольштин, Республіка Польща) – індексується в Scopus; член редколегії «East European Historical Bulletin» (Дрогобич); член редколегії часопису «Społeczeństwo. Edukacja. Język» (Плоцьк, Республіка Польща).

Висновок роботи комісії.

– роботу факультету щодо формування наукового середовища для здобувачів третього рівня вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія слід вважати задовільною;

– завершити роботу над включенням факультетського видання «Уманська старовина» до переліку фахових видань України категорії «Б»;

– розширити географію міжнародної мобільності аспірантів, адже наразі вона відбувається переважно в межах українсько-польського кола.